



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

z 27. júna 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Opatrenia na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok pri práci – Smernica 92/85/EHS – Zákaz prepustenia – Pracovníčka, ktorá sa dozvedela o svojom tehotenstve po uplynutí lehoty na podanie žaloby proti svojmu prepusteniu – Možnosť podať takúto žalobu podmienená podaním návrhu na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby v lehote dvoch týždňov – Právo na účinnú súdnu ochranu – Zásada efektivity“

Vo veci C-284/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Arbeitsgericht Mainz (Pracovný súd Mainz, Nemecko) z 24. apríla 2023 a doručený Súdnemu dvoru 2. mája 2023, ktorý súvisí s konaním:

TC

proti

Firma Haus Jacobus Alten- und Altenpflegeheim gGmbH,

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predseda siedmej komory F. Biltgen, sudcovia N. Wahl a M. L. Arastey Sahún (spravodajkyňa),

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Firma Haus Jacobus Alten- und Altenpflegeheim gGmbH, v zastúpení: I. Michalis, Rechtsanwalt,
- Európska komisia, v zastúpení: B.-R. Killmann, D. Recchia a E. Schmidt, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 92/85/EHS z 19. októbra 1992 o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok (desiata samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS) (Ú. v. EÚ L 348, 1992, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 110).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi TC a spoločnosťou Firma Haus Jacobus Alten- und Altenpflegeheim gGmbH (ďalej len „Haus Jacobus“), založenou podľa nemeckého práva a prevádzkujúcou opatrovateľské zariadenie pre seniorov, vo veci prepustenia TC, ktorá bola v čase tohto prepustenia tehotná.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa článku 2 písm. a) smernice 92/85 je „tehotná pracovníčka“ definovaná ako „tehotná pracovníčka, ktorá svojho zamestnávateľa informovala o svojom stave v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo vnútroštátnou praxou“.
- 4 Článok 10 tejto smernice, nazvaný „Zákaz prepustenia“, stanovuje:

„Aby sa pracovníckam v zmysle článku 2 zaručilo uplatňovanie ich práv na ochranu zdravia a bezpečnosť, ako ich ustanovuje uvedený článok, zabezpečí sa, že:

 1. členské štáty prijímú potrebné opatrenia na zákaz prepustenia pracovníčok v zmysle článku 2 počas obdobia od začiatku tehotenstva do konca materskej dovolenky stanovenej v článku 8 ods. 1 okrem výnimočných prípadov nesúvisiacich s ich stavom, ktoré povoľujú vnútroštátne právne predpisy a/alebo vnútroštátna prax a kde to je uplatniteľné, pod podmienkou, že na to dá súhlas príslušný orgán;
 2. ak zamestnávateľ prepustí pracovníčku v zmysle článku 2 v období uvedenom v bode 1, musí písomne uviesť riadne opodstatnené dôvody jej prepustenia;
 3. členské štáty prijímú potrebné opatrenia na ochranu pracovníčok v zmysle článku 2 pred dôsledkami prepustenia, ktoré je v zmysle bodu 1 protiprávne.“
- 5 Článok 12 uvedenej smernice, nazvaný „Ochrana práv“, stanovuje:

„Členské štáty zavedú do vnútroštátnych právnych systémov potrebné opatrenia umožňujúce všetkým pracovníckam, ktoré sa pokladajú za poškodené v dôsledku nedodržania povinností vyplývajúcich

z tejto smernice, domáhať sa svojich práv súdnou cestou (a/alebo v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo vnútroštátnou praxou) po prípadnom posúdení inými príslušnými orgánmi.“

Nemecké právo

- 6 Ustanovenie § 17 Gesetz zum Schutz von Müttern bei der Arbeit, in der Ausbildung und im Studium (Mutterschutzgesetz) [zákon o ochrane matiek, ktoré vykonávajú zárobkovú činnosť, vzdelávajú sa alebo študujú (zákon o ochrane materstva)] z 23. mája 2017 (BGBl. 2017 I, s. 1228, ďalej len „MuSchG“), nazvaný „Zákaz prepustenia“, znie:

„1. Prepustenie ženy je zakázané

(1) počas jej tehotenstva,

(2) do uplynutia štyroch mesiacov po spontánnom potrate, ku ktorému došlo po dvanástom týždni tehotenstva, a

(3) do konca jej ochranej lehoty po pôrode, a aspoň do uplynutia štyroch mesiacov po pôrode,

ak zamestnávateľ ku dňu prepustenia vedel o tehotenstve, o spontánnom potrate po dvanástom týždni tehotenstva alebo o pôrode, alebo ak je o tom informovaný v lehote dvoch týždňov nasledujúcich po oznámení prepustenia dotknutej pracovníčke. Prekročenie tejto lehoty nemá dôsledky voči dotknutej pracovníčke, ak je spôsobené dôvodom, ktorý jej nemožno pripísať, a ak sa táto informácia bezodkladne oznámi zamestnávateľovi. Prvá a druhá veta platia primerane vo vzťahu k prípravným opatreniam, ktoré zamestnávateľ prijme s cieľom prepustiť dotknutú pracovníčku.

2. Najvyšší orgán spolkovej krajiny príslušný pre ochranu práce, alebo ním určená inštitúcia, môže vo výnimočných prípadoch, ktoré nesúvisia so stavom ženy v tehotenstve, po spontánnom potrate po dvanástom týždni tehotenstva alebo po pôrode, vyhlásiť prepustenie za zákonné. Výpoveď vyžaduje písomnú formu a musí uvádzať dôvod prepustenia.

...“

- 7 Ustanovenie Kündigungsschutzgesetz (zákon o ochrane pred prepustením) z 25. augusta 1969 (BGBl 1969 I, s. 1317), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „KSchG“), v § 4 s názvom „Začatie konania na [Arbeitsgericht (pracovný súd, Nemecko)]“ stanovuje:

„Ak chce pracovník napadnúť prepustenie, pretože je sociálne neodôvodnené alebo z iných dôvodov právne neúčinné, je do troch týždňov od doručenia písomného oznámenia o prepustení povinný podať žalobu na [Arbeitsgericht (pracovný súd)] o určenie, že pracovnoprávny vzťah prepustením nezanikol. V rámci § 2 sa podáva žaloba o určenie, že zmena pracovných podmienok je sociálne neodôvodnená alebo z iných dôvodov právne neúčinná. Ak pracovník podal námietku u zástupcov zamestnancov (§ 3), k žalobe priloží stanovisko uvedených zástupcov. Ak prepustenie podlieha schváleniu určitého orgánu, lehota na podanie žaloby na [Arbeitsgericht (pracovný súd)] začína plynúť až od doručenia rozhodnutia uvedeného orgánu pracovníkovi.“

8 V § 5 KSchG s názvom „Prípustnosť oneskorených žalôb“ sa stanovuje:

„1. Ak pracovník po svojom prepustení napriek preukázaniu všetkej starostlivosti, ktorú od neho za daných okolností možno očakávať, nemal možnosť podať žalobu do troch týždňov od doručenia písomného oznámenia o prepustení, je potrebné na jeho návrh dodatočne prijať jeho žalobu. To isté platí, ak sa žena o svojom tehotenstve dozvie z dôvodu, ktorý jej nemožno pripísať, až po uplynutí lehoty uvedenej v § 4 prvej vete.

2. Žaloba sa pripája k návrhu; ak už bola žaloba podaná, odkáže sa na ňu v návrhu. Návrh musí ďalej obsahovať informácie o skutočnostiach, ktoré odôvodňujú dodatočnú prípustnosť žaloby, a prostriedky umožňujúce ich dôveryhodné dokázanie.

3. Návrh je prípustný len v lehote dvoch týždňov od pominutia prekážky podania žaloby. Po uplynutí lehoty šiestich mesiacov, počítanej od uplynutia nedodržanej lehoty, už návrh nemožno podať.

...“

9 V § 7 KSchG s názvom „Účinnosť prepustenia“ sa stanovuje:

„Ak sa včas nenamietne neplatnosť prepustenia (§ 4 prvá veta, § 5 a 6), prepustenie sa považuje od začiatku za platné...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

10 Spoločnosť Haus Jacobus zamestnávala TC ako pomocnú ošetrovatelku od 1. augusta 2022 na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú na jeden rok.

11 Listom zo 6. októbra 2022 Haus Jacobus prepustila TC s účinnosťou od 21. októbra 2022.

12 Dňa 9. novembra 2022 bolo lekársky potvrdené, že TC je sedem týždňov tehotná. TC o tom informovala Haus Jacobus 10. novembra 2022.

13 Listom z 13. decembra 2022 podala TC proti svojmu prepusteniu žalobu z dôvodu, že v čase prepustenia bola tehotná, na Arbeitsgericht Mainz (Pracovný súd Mainz, Nemecko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

14 Vnútroštátny súd uvádza, že v súlade s judikatúrou Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovný súd, Nemecko) § 4 štvrtá veta KSchG stanovujúca, že ak prepustenie podlieha schváleniu určitého orgánu, lehota na podanie žaloby na Arbeitsgericht (pracovný súd) začína plynúť až od doručenia rozhodnutia uvedeného orgánu pracovníkovi, sa neuplatňuje, ak je zamestnávateľ informovaný o tehotenstve až po prepustení, a tak sa v súlade s § 7 KSchG prepustenie považuje za platné po uplynutí lehoty troch týždňov stanovenej v § 4 prvej vete tohto zákona, a to napriek osobitnej ochrane pred prepustením upravenej v § 17 MuSchG, okrem prípadu podania návrhu na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby v súlade s § 5 KSchG.

15 Keďže TC takýto návrh nepodala, podľa vnútroštátneho súdu by malo byť v súlade s týmito ustanoveniami KSchG potrebné jej žalobu zamietnuť. Vnútroštátny súd má však pochybnosti, pokiaľ ide o ich súlad s právom Únie, najmä vzhľadom na rozsudok z 29. októbra 2009, Pontin (C-63/08, ďalej len „rozsudok Pontin“, EU:C:2009:666), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že prostriedky nápravy, ktoré má tehotná žena k dispozícii, musia byť predmetom právnej úpravy rešpektujúcej zásadu efektivity.

- 16 V tejto súvislosti vnútroštátny súd na jednej strane uvádza, že podľa časti nemeckej právnej vedy vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej nadmerne sťažuje súdnu ochranu tehotných žien z dôvodu koexistencie rôznych osobitne krátkych lehôt, z ktorých každá môže viesť k vylúčeniu ochrany pred prepustením a ktoré sú ešte kratšie, ak sa dotknutá osoba dozvie o svojom tehotenstve až po svojom prepustení, alebo aj z dôvodu povinností, ktoré si treba splniť tak u zamestnávateľa, ako aj na Arbeitsgericht (pracovný súd).
- 17 Na druhej strane vnútroštátny súd tvrdí, že § 17 MuSchG umožňuje v súlade s právom Únie tehotnej pracovníčke dovoliť sa osobitnej ochrany pred prepustením tak, že zamestnávateľovi oznámi tehotenstvo po svojom prepustení, a to aj po uplynutí lehoty troch týždňov na napadnutie tohto prepustenia stanovenej v § 4 KSchG a po uplynutí lehoty dvoch týždňov uvedenej v § 17 MuSchG. V tomto prípade vnútroštátny súd usudzuje, že vzhľadom na zásadu účinnej súdnej ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, zjavne nič neodôvodňuje, aby bola tehotná pracovníčka na to, aby bola jej žaloba prípustná, povinná dodržať postup stanovený v § 5 KSchG. Ak totiž pracovníčka po uplynutí uvedenej dvojtýždňovej lehoty informuje svojho bývalého zamestnávateľa, že bola v čase svojho prepustenia tehotná, zamestnávateľ to nemôže chápať inak než ako spôsob namietnutia neplatnosti jej prepustenia.
- 18 Za týchto podmienok Arbeitsgericht Mainz (Pracovný súd Mainz) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„... sú vnútroštátne nemecké ustanovenia § 4 a 5 [KSchG], podľa ktorých aj žena, ktorá požíva počas tehotenstva osobitnú ochranu pred prepustením, musí na zachovanie tejto ochrany podať žalobu v lehotách stanovených v týchto ustanoveniach, v súlade so [smernicou 92/85?]"

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 19 Haus Jacobus tvrdí, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný, keďže odpoveď na položenú otázku nie je relevantná na vyriešenie sporu vo veci samej.
- 20 Táto spoločnosť po prvé uvádza, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou pýta, či je tehotná pracovníčka povinná na uplatnenie práv, ktoré jej priznáva smernica 92/85, využiť prostriedok nápravy upravený vo vnútroštátnom práve, v tomto prípade v § 5 KSchG. Odpoveď na túto otázku pritom vyplýva priamo z článku 12 tejto smernice, ktorý stanovuje, že všetky pracovníčky, ktoré usudzujú, že sú poškodené v dôsledku nedodržania povinností vyplývajúcich z tejto smernice, sa musia domáhať svojich práv súdnou cestou upravenou vnútroštátnym právom.
- 21 Po druhé, keďže pracovníčka dotknutá vo veci samej nepodala návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby v zmysle § 5 KSchG, na účely vyriešenia sporu vo veci samej nie je potrebné skúmať položenú otázku týkajúcu sa účinnosti prostriedku nápravy upraveného v tomto paragrafe.
- 22 Po tretie stanovisko vnútroštátneho súdu, podľa ktorého sú členské štáty povinné umožniť každej tehotnej pracovníčke namietat nedodržanie povinností vyplývajúcich zo smernice 92/85 bez toho, aby musela využiť taký prostriedok nápravy podľa vnútroštátneho práva, aký je stanovený v § 5 KSchG, ide nad rámec ochrany upravenej v článku 10 bode 3 a článku 12 tejto smernice.

- 23 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že v rámci postupu spolupráce zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý musí vziať na seba zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby zhodnotil vzhľadom na osobitosti veci tak potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. V dôsledku toho, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 9. marca 2023, Vapo Atlantic, C-604/21, EU:C:2023:175, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 24 V prejednávanej veci treba na jednej strane uviesť, že tvrdenia spoločnosti Haus Jacobus uvedené v bodoch 20 a 22 tohto rozsudku sa týkajú podstaty položenej otázky, a nie prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Okrem toho údajne zjavná povaha odpovede na túto otázku nemôže odôvodniť konštatovanie neprípustnosti. Aj keby totiž išlo o otázku, na ktorú odpoveď podľa názoru účastníkov konania vo veci samej nenecháva priestor na žiadne rozumné pochybnosti, návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahujúci takúto otázku sa len preto nestáva neprípustným (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. marca 2023, Vapo Atlantic, C-604/21, EU:C:2023:175, bod 33 a citovanú judikatúru).
- 25 Na druhej strane, pokiaľ ide o tvrdenie uvedené v bode 21 tohto rozsudku, treba konštatovať, že položená otázka sa netýka účinnosti prostriedku nápravy upraveného v § 5 KSchG, ale toho, či je povinnosť využiť takýto prostriedok nápravy na uplatnenie práv, ktoré priznáva smernica 92/85, zlučiteľná s požiadavkami vyplývajúcimi zo zásady efektivity.
- 26 Z uvedeného vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O prejudiciálnej otázke

- 27 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 10 a 12 smernice 92/85 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej tehotná pracovníčka, ktorá sa dozvedela o svojom tehotenstve až po uplynutí lehoty stanovenej na podanie žaloby proti svojmu prepusteniu, je na to, aby mohla podať takúto žalobu, povinná podať v lehote dvoch týždňov návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby.
- 28 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s článkom 10 bodom 1 smernice 92/85 musia členské štáty prijať potrebné opatrenia na zákaz prepustenia pracovníčok v zmysle článku 2 tejto smernice počas obdobia od začiatku tehotenstva do konca materskej dovolenky stanovenej v článku 8 ods. 1 tejto smernice, okrem výnimočných prípadov nesúvisiacich s ich stavom, ktoré povolujú vnútroštátne právne predpisy a/alebo vnútroštátna prax, a prípadne pod podmienkou, že na to dá súhlas príslušný orgán.
- 29 Podľa článku 12 smernice 92/85 sú členské štáty tiež povinné zaviesť do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov potrebné opatrenia umožňujúce všetkým pracovníčkam, ktoré usudzujú, že sú poškodené v dôsledku nedodržania povinností vyplývajúcich z tejto smernice, vrátane povinností vyplývajúcich z jej článku 10, domáhať sa svojich práv najmä súdnou cestou. Bod 3 tohto článku osobitne stanovuje, že členské štáty musia prijať potrebné opatrenia na ochranu tehotných pracovníčok pred dôsledkami prepustenia, ktoré je podľa bodu 1 uvedeného článku protiprávne.

- 30 Tieto ustanovenia a najmä článok 12 smernice 92/85 sú v kontexte tejto smernice osobitným vyjadrením zásady účinnej súdnej ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci priznáva právo Únie (rozsudok Pontin, bod 41).
- 31 Z judikatúry okrem toho vyplýva, že hoci členské štáty nie sú povinné prijať na základe článku 12 smernice 92/85 určité opatrenie, stále platí, že zvolené opatrenie musí byť spôsobilé zabezpečiť účinnú a skutočnú súdnu ochranu, musí mať voči zamestnávateľovi skutočný odrádzajúci účinok a musí byť v každom prípade primerané vzniknutej ujme (rozsudok Pontin, bod 42 a citovaná judikatúra).
- 32 Pokiaľ ide o zásadu účinnej súdnej ochrany práv, ktorú osobám podliehajúcim súdnej právomoci priznáva právo Únie, z ustálenej judikatúry vyplýva, že procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, nesmú byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (rozsudok Pontin, bod 43 a citovaná judikatúra).
- 33 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej nie je v súlade s touto zásadou.
- 34 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu uplatňovania práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, ako aj na priebeh a osobitosti tohto konania na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska treba v prípade potreby vziať do úvahy zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práv na obranu, zásada právnej istoty a riadny priebeh konania (rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 304, ako aj citovaná judikatúra).
- 35 V tejto súvislosti tak Súdny dvor uznal zlučiteľnosť stanovenia primeraných prekluzívnych lehôt na podanie žaloby s právom Únie v záujme právnej istoty, keďže takéto lehoty nie sú takej povahy, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2008, Kempfer, C-2/06, EU:C:2008:78, bod 58 a citovanú judikatúru). Pokiaľ ide o prekluzívne lehoty, Súdny dvor tiež rozhodol, že v súvislosti s vnútroštátnymi právnymi úpravami, ktoré patria do pôsobnosti práva Únie, prináleží členským štátom určiť lehoty najmä vzhľadom na význam rozhodnutí, ktoré sa majú prijať, pre dotknuté osoby, na komplexnosť postupov a právnych predpisov, ktoré sa majú uplatniť, na počet osôb, ktoré môžu byť dotknuté, a na ďalšie verejné alebo súkromné záujmy, na ktoré treba prihliadnuť [pozri v tomto zmysle rozsudok Pontin, bod 48, ako aj citovanú judikatúru, a rozsudok z 27. februára 2020, Land Sachsen-Anhalt (Odmena úradníkov a sudcov), C-773/18 až C-775/18, EU:C:2020:125, bod 69].
- 36 Vzhľadom najmä na zásadu právnej istoty tak požiadavky zásady efektivity v zásade nebránia, pokiaľ ide o žalobu, ktorej cieľom je dosiahnuť opätovné začlenenie protiprávne prepustenej zamestnankyne do dotknutého podniku, stanoveniu relatívne krátkej prekluzívnej lehoty. Môže totiž existovať záujem založený na právnej istote, týkajúci sa tak prepustených tehotných pracovníčok, ako aj zamestnávateľov, na tom, aby bola možnosť podať takúto žalobu na súd časovo

- obmedzená, a to najmä vzhľadom na dôsledky uvedeného opätovného začlenenia na všetky dotknuté subjekty, pokiaľ k nemu dôjde až po uplynutí dlhšieho časového úseku (pozri v tomto zmysle rozsudok Pontin, body 60 a 61).
- 37 Pokiaľ však ide o vnútroštátnu právnu úpravu stanovujúcu prekluzívnu lehotu pätnástich dní uplatniteľnú na žalobu o neplatnosť prepustenia, Súdny dvor rozhodol na jednej strane, že takúto lehotu treba považovať najmä vzhľadom na situáciu, v ktorej sa nachádza žena na začiatku tehotenstva, za osobitne krátku, a na druhej strane, že pre pracovníčku prepustenú počas jej tehotenstva by bolo veľmi náročné, aby si pri dodržaní tejto lehoty dala užitočne poradiť a aby prípadne vyhotovila a podala žalobu (rozsudok Pontin, body 62 a 65).
- 38 Súdny dvor tiež vzhľadom na vnútroštátnu právnu úpravu dotknutú vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Pontin, zdôraznil, že tehotná pracovníčka, ktorá by z akéhokoľvek dôvodu nechala uplynúť túto lehotu pätnástich dní, už nebude môcť podať žalobu na uplatnenie svojich práv v dôsledku svojho prepustenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Pontin, bod 66).
- 39 Súdny dvor najmä na základe týchto konštatovaní rozhodol, že také procesné podmienky, aké charakterizovali uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu, vzhľadom na to, že spôsobovali procesné nevýhody, ktoré môžu nadmerne sťažiť uplatňovanie práv, ktoré tehotným ženám vyplývajú z článku 10 smernice 92/85, nedodržiavali požiadavky zásady efektivity, čo však prináležalo overiť vnútroštátnemu súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok Pontin, body 67 a 69).
- 40 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v súlade s § 4 prvou vetou KSchG musí byť žaloba napádajúca prepustenie podaná v lehote troch týždňov od doručenia písomného oznámenia o prepustení. Podľa § 5 KSchG však môže byť žaloba podaná tehotnou pracovníčkou po uplynutí tejto lehoty prípustná, ak to navrhne tehotná pracovníčka, ktorá sa dozvedela o svojom tehotenstve až po uplynutí uvedenej lehoty troch týždňov. Tento návrh musí byť podaný v lehote dvoch týždňov od pominutia prekážok podania žaloby.
- 41 Vnútroštátny súd konštatuje, že pracovníčka dotknutá vo veci samej, ktorá nepodala žalobu proti svojmu prepusteniu v lehote troch týždňov od doručenia písomného oznámenia o tomto prepustení, nepodala ani takýto návrh, a tak jej žalobu treba zamietnuť, okrem možnosti, ku ktorej sa tento súd prikláňa, že vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, je v rozpore so zásadou efektivity.
- 42 Tento súd uvádza, že cieľom lehoty troch týždňov na podanie žaloby stanovenej v § 4 prvej vete KSchG je zabezpečiť dodržiavanie právnej istoty a že to isté pravdepodobne platí, pokiaľ ide o lehotu dvoch týždňov na podanie návrhu na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby upravenej v § 5 ods. 3 KSchG.
- 43 Ako však bolo pripomenuté v bode 35 tohto rozsudku, členské štáty v rámci určovania prekluzívnych lehôt musia zohľadniť nielen právnu istotu. Musia sa zohľadniť aj iné kritériá, ako je napríklad význam rozhodnutí, ktoré sa majú prijať, pre dotknuté osoby alebo iné verejné či súkromné záujmy.
- 44 V tejto súvislosti predstavuje ochrana tehotných pracovníčok pred prepustením, ako ju zaručuje článok 10 smernice 92/85, dôležité kritérium, ktoré musia členské štáty zohľadniť.

- 45 Normotvorca Únie totiž práve vzhľadom na riziko, ktoré by prípadné prepustenie mohlo predstavovať vo vzťahu k fyzickému a duševnému stavu tehotnej pracovníčky, zaviedol podľa článku 10 smernice 92/85 osobitnú ochranu pre ženu tak, že stanovil tento zákaz prepustenia [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2018, *Porrás Guisado*, C-103/16, EU:C:2018:99, bod 46 a citovaných judikatúru].
- 46 Je pravda, že z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že § 5 KSchG umožňuje prostredníctvom návrhu na určenie prípustnosti podať oneskorenú žalobu, ak už uplynula bežná lehota troch týždňov na podanie žaloby proti prepusteniu, hoci žena z dôvodu, ktorý jej nemožno pripísať, ešte nevedela o svojom tehotenstve.
- 47 V prvom rade treba však uviesť, že tento návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby musí byť podaný v lehote dvoch týždňov od pominutia prekážky podania žaloby, čo podľa Súdneho dvora predstavuje osobitne krátku lehotu najmä vzhľadom na situáciu, v ktorej sa nachádza žena na začiatku tehotenstva (rozsudok *Pontin*, bod 62).
- 48 V druhom rade treba zdôrazniť, že táto lehota dvoch týždňov je kratšia ako bežná lehota troch týždňov stanovená v § 4 prvej vete KSchG na podanie žaloby proti prepusteniu.
- 49 Tehotná pracovníčka, ktorá v čase svojho prepustenia vedela o svojom tehotenstve, tak má na podanie takejto žaloby lehotu troch týždňov. Naopak pracovníčka, ktorá pred uplynutím tejto lehoty nevedela o svojom tehotenstve, a to z dôvodu, ktorý jej nemožno pripísať, má len dva týždne na to, aby navrhla určiť prípustnosť podania takejto žaloby, čo predpokladá významné skrátenie lehoty na to, aby si dala užitočne poradiť a aby prípadne vyhotovila a podala nielen tento návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby, ale aj žalobu v pravom zmysle slova. Ako totiž poznamenáva Komisia vo svojich písomných pripomienkach, § 5 ods. 2 KSchG stanovuje, že táto žaloba sa v zásade podáva súčasne s uvedeným návrhom.
- 50 V tejto súvislosti Haus Jacobus vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby nepodlieha osobitným formálnym podmienkam a že ho možno podať aj ústne v kancelárii ktoréhokoľvek súdu vrátane súdu, ktorý nemá právomoc. Komisia zas tvrdí, že samotné podanie žaloby proti prepusteniu síce nepostačuje na usúdenie, že bol podaný takýto návrh, takýto návrh však môže byť formulovaný implicitne.
- 51 Aj keby sa však tieto spresnenia ukázali ako správne v nadväznosti na overenie, ktoré prináleží vnútroštátnemu súdu, nič to nemení na tom, že ak sa pracovníčka, tak ako v prejednávanej veci, dozvie, že je tehotná, až po uplynutí lehoty troch týždňov po svojom prepustení, z dôvodu preklúzie je povinná podať v lehote dvoch týždňov nielen žalobu, ale aj návrh na určenie prípustnosti tejto oneskorenej žaloby, a teda ide o kratšiu lehotu, než je tá, ktorú by táto pracovníčka mala, ak by vedela o svojom tehotenstve v čase svojho prepustenia. Dôsledkom tejto lehoty dvoch týždňov tak môže byť, že pre uvedenú pracovníčku bude veľmi ťažké dať si užitočne poradiť, a prípadne vyhotoviť a podať návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby a žalobu v pravom zmysle.
- 52 V treťom rade, ako tiež uvádza Komisia vo svojich písomných pripomienkach, začiatok plynutia lehoty dvoch týždňov uvedenej v § 5 ods. 3 KSchG, teda okamihu „pominutia prekážky podania žaloby“, sa nezdá úplne jednoznačný, čo môže prispieť k sťaženiu výkonu práv zaručených smernicou 92/85.

- 53 Vo štvrtom rade a nakoniec z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v súlade s § 17 ods. 1 druhou vetou MuSchG je prepustená pracovníčka povinná bezodkladne informovať svojho zamestnávateľa o svojom tehotenstve. Vzhľadom na túto povinnosť sa tento súd pýta, či sa má dodatočná požiadavka, podľa ktorej táto pracovníčka musí podať na súd návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby, považovať za nezlučiteľnú s požiadavkami zásady účinnej súdnej ochrany.
- 54 V tejto súvislosti treba konštatovať, že je pravda, že skutočnosť, že pracovníčka je povinná nielen bezodkladne informovať svojho zamestnávateľa o svojom tehotenstve, ale aj podať v lehote dvoch týždňov na súd návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby a v zásade aj samotnú žalobu, prispieva k preukázaniu zložitosti systému zavedeného vnútroštátnou právnou úpravou, o ktorú ide vo veci samej, stanovujúceho viacero súbežných povinností, ktoré sa majú vykonať tak u zamestnávateľa, ako aj na súde, a to pri dodržaní odlišných prekrývajúcich sa lehôt.
- 55 Obyčajné informovanie zamestnávateľa však v zásade nemožno považovať za rovnocenné so súdnym podaním aktu vyžadovaného vnútroštátnou procesnou právnou úpravou s cieľom napadnúť prepustenie alebo prinajmenšom s cieľom prerušiť prekluzívnu lehotu na napadnutie tohto prepustenia.
- 56 Z uvedeného vyplýva, že požiadavku podať na súd návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby nemožno ako takú považovať za nezlučiteľnú s požiadavkami zásady účinnej súdnej ochrany, a to ani vtedy, ak vnútroštátna právna úprava stanovuje okrem iného povinnosť dotknutej pracovníčky bezodkladne informovať svojho zamestnávateľa o svojom tehotenstve.
- 57 Naproti tomu procesné podmienky upravujúce takýto návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby sa môžu prípadne ukázať ako nezlučiteľné s požiadavkami zásady účinnej súdnej ochrany.
- 58 V prejednávanej veci treba konštatovať, že lehota dvoch týždňov stanovená v § 5 KSchG pravdepodobne, s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, vedie k procesným nevýhodám, ktoré môžu byť v rozpore so zásadou efektivity, a teda so zásadou účinnej súdnej ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci priznáva smernica 92/85. Zdá sa totiž, že táto lehota, ktorá je citeľne kratšia ako bežná lehota stanovená v článku 4 tohto zákona, je vzhľadom na situáciu, v ktorej sa nachádza žena na začiatku tehotenstva, osobitne krátka a môže veľmi sťažiť tehotnej pracovníčke to, aby si dala užitočne poradiť a aby prípadne vyhotovila a podala návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby, ako aj žalobu v pravom zmysle slova, a to tým skôr, že nemožno vylúčiť neistotu, pokiaľ ide o začiatok plynutia uvedenej lehoty dvoch týždňov a o kumuláciu povinností, na ktoré sa vzťahujú odlišné lehoty a ktoré sa majú vykonať tak u zamestnávateľa, ako aj pred súdom.
- 59 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody treba na položenú otázku odpovedať tak, že články 10 a 12 smernice 92/85 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej tehotná pracovníčka, ktorá sa dozvedela o svojom tehotenstve až po uplynutí lehoty stanovenej na podanie žaloby proti svojmu prepusteniu, je na to, aby mohla podať takúto žalobu, povinná podať v lehote dvoch týždňov návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby, pokiaľ procesné podmienky týkajúce sa tohto návrhu na určenie prípustnosti nedodržiavajú požiadavky zásady efektivity vzhľadom na to, že spôsobujú nevýhody spôsobiteľé nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré tehotným pracovníčkam vyplývajú z článku 10 tejto smernice.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol takto:

Články 10 a 12 smernice Rady 92/85/EHS z 19. októbra 1992 o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok (desiata samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej tehotná pracovníčka, ktorá sa dozvedela o svojom tehotenstve až po uplynutí lehoty stanovenej na podanie žaloby proti svojmu prepusteniu, je na to, aby mohla podať takúto žalobu, povinná podať v lehote dvoch týždňov návrh na určenie prípustnosti oneskorenej žaloby, pokiaľ procesné podmienky týkajúce sa tohto návrhu na určenie prípustnosti nedodržiavajú požiadavky zásady efektivity vzhľadom na to, že spôsobujú nevýhody spôsobiteľé nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré tehotným pracovníčkam vyplývajú z článku 10 tejto smernice.

Podpisy